

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 20.4.2005
KOM(2005) 156 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE

Európska budúcnosť pre Kosovo

OZNÁMENIE KOMISIE RADE

Európska budúcnosť pre Kosovo

1. CIEĽ TOHTO OZNÁMENIA

Európska perspektíva pre krajiny západného Balkánu, ktorá bola potvrdená Solúnskou deklaráciou z júna 2003, je taktiež otvorená pre Kosovo¹. Na základe rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244 musí Kosovo prekonať svoju izoláciu a spolu s regiónom napredovať smerom k Európe.

Tento rok je pre Kosovo dôležitý. Ak si to podmienky vyžadujú, uskutoční Organizácia spojených národov komplexné preskúmanie implementácie štandardov pre Kosovo. Môže to uvoľniť cestu procesu, ktorý povedie k riešeniu otázky budúceho statusu Kosova.

Európska únia aktívne podporuje misiu Organizácie spojených národov v Kosove a NATO (KFOR) a úzko spolupracuje s dočasnými inštitúciami samosprávy (Provisional Institutions of Self-Government - PISG) s cieľom pomôcť Kosovu dosahovať pokrok pri vytváraní demokratickej a multietnickej spoločnosti, v ktorej môžu všetky komunity žiť v mieri a prosperite.

Vytvorením konkrétnejšej koncepcie európskej perspektívy pre Kosovo, môže Komisia významne politicky prispieť k riešeniu súčasných problémov a k zaisteniu stability celého regiónu. V priebehu predvstupového procesu a procesu rozširovania vytvorila Komisia preukázateľne efektívne nástroje. Takáto skúsenosť by sa mala využiť, aby sa tak pomohlo Kosovu dosiahnuť budúcnosť proklamovanú v záveroch Rady pre všeobecné záležitosti z 21. a 22. februára² a zabezpečilo uplatňovanie rovnakých štandardov v celom regióne.

Na zasadnutí 21. a 22. februára 2005 požiadala Rada pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy Európsku komisiu, vysokého predstaviteľa/generálneho tajomníka a predsedníctvo, aby spoločne s Organizáciou spojených národov a ďalšími významnými činiteľmi preskúmali, akým spôsobom by mohla Európska únia v budúcnosti prispieť k snahám medzinárodného spoločenstva v Kosove so zreteľom na implementáciu rezolúcie č. 1244, celkovému hodnoteniu implementácie štandardov a neskorším fázam tohto procesu. Toto oznámenie, ktoré sa zameriava na oblasti kompetencie Komisie v rámci pôsobnosti Spoločenstva, je príspevkom k takému preskúmaniu.

¹ Podľa rezolúcie BR OSN č. 1244 z roku 1999 je Kosovo v súčasnosti pod správou Dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove (UNMIK)

² „Rada zároveň zdôraznila, že Kosovo sa nevráti k situácii pred rokom 1999. Jeho budúcnosť je mysliteľná len v podobe multietnického a demokratického Kosova, ktoré zabezpečuje účinnú ochranu menšín, zachováva kultúrne a náboženské dedičstvo všetkých spoločenstiev a rešpektuje právo utečencov a vyhnančov na návrat, čím prispieva k stabilite regiónu a dodržiavaniu hodnôt a štandardov EÚ.“

V prvom rade sa toto oznámenie sústreďuje na hospodárske aspekty rozvoja Kosova, budovanie inštitúcií, pomoc zo strany ES a regionálne súvislosti. Všetky tieto faktory tvoria súčasť širšieho kontextu, do ktorého spadá bezpečnosť prostredia, politická legitimita a zmierenie medzi komunitami. Bez bezpečnosti a zmierenia nenastane príliv investícií a Kosovo bude aj naďalej závislé od pomoci. Komisia je pripravená v spolupráci s ostatnými inštitúciami EÚ prispieť k riešeniu týchto problémov.

2. PRÍSPEVOK EURÓPSKEJ KOMISIE K CELKOVÉMU ZÁVÄZKU EÚ VOČI KOSOVU

Už od začiatku kosovského konfliktu v roku 1999 sa Komisia usiluje prostredníctvom značnej finančnej a politickej podpory nastoliť v oblasti trvalý mier a demokraciu. Európska rada na zasadnutí v Kolíne v júni 1999 zdôraznila odhodlanie EÚ prevziať vedúcu úlohu pri obnove Kosova. Hneď po ukončení konfliktu poskytla Európska komisia núdzovú humanitárnu pomoc vo výške 378 miliónov EUR. Vyslala do oblasti pracovnú skupinu, ktorej úlohou bolo implementovať prvé programy na obnovu; pritom tak spojila bezprostredné humanitárne akcie s dlhodobými rozvojovými programami realizovanými *Európskou agentúrou pre obnovu* (doteraz viac než 1 bilión EUR) a formou mimoriadnej finančnej pomoci prispela vo výške 65 miliónov EUR do konsolidovaného rozpočtu Kosova. EÚ sa zároveň zaviazala zúčastniť sa na dočasnej správe Organizácie spojených národov v Kosove (United Nations Interim Administration in Kosovo – UNMIK), vytvorila jej štvrtý pilier a doteraz prispela na jej správne výdavky sumou vo výške 100 miliónov EUR.

Avšak aj po šiestich rokoch od konfliktu zostáva situácia v oblasti nestabilná. Pokoj, s akým obyvateľstvo prijalo rozhodnutie vtedajšieho predsedu vlády Haradinaja spolupracovať s Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu v marci roku 2005, je dôkazom pokroku Kosova v demokratickej stabilizácii; tento pokrok by však ešte mohla narušiť činnosťou extrémistov. Je potrebné opätovne zmobilizovať politický a technický kapitál Komisie v záujme podpory hospodárskeho rozvoja a dlhodobej európskej perspektívy pre Kosovo.

3. DLHODOBÁ PERSPEKTÍVA: EURÓPSKA BUDÚCNOSŤ PRE KOSOVO

Od zasadnutia Európskej rady v Solúne je myšlienka európskej integrácie stredobodom našej politiky v rámci stabilizačného a asociačného procesu (SAP), a to tak vo vzťahu ku Kosovu, ako aj vo vzťahu k západnému Balkánu ako celku. Je dôležité, aby Kosovo nezaostávalo, keď jeho susedia začnú smerovať do Európy.

Európske partnerstvo pre Kosovo, ktoré bolo prijaté v júni 2004³, vymedzuje činnosti potrebné na zabezpečenie implementácie štandardov pre Kosovo. Orgány Kosova naň zareagovali v podobe akčného plánu, ktorý: 1) vymedzuje opatrenia na implementáciu prioritných a ďalších štandardov, 2) odhaduje náklady pre vládu Kosova a 3) určuje pomoc potrebnú na komplexné posúdenie štandardov a v dlhodobom meradle na európsku agendu zbližovania. Tento akčný plán je

³ Nariadenie Rady (ES) č. 520/2004

potrebné pravidelne aktualizovať a musia sa jasne vymedziť jeho väzby na rozpočet tak, aby sa stal kľúčovým nástrojom pre vládny pracovný program.

Monitorovací mechanizmus stabilizačného a asociačného procesu (SAP) vytvára fórum pre diskusiu o pokroku Kosova pri implementácii európskeho partnerstva. Komisia mieni monitorovať pokrok pri implementácii štandardov OSN s cieľom prehĺbiť celkovú informovanosť EÚ o celej situácii. Komisia má v úmysle rozšíriť skupiny technického sektoru v rámci SAP, aby sa tak prehĺbila odborná diskusia medzi ministerstvami a útvarmi Komisie.

Vo svojich *výročných správach o stabilizačnom a asociačnom procese* na jeseň roku 2005 vyhodnotí Komisia pokrok Kosova a zreviduje odporúčania obsiahnuté v európskom partnerstve.

Na dosiahnutie konečného cieľa stabilizačného a asociačného procesu, ktorým je integrácia do Európskej únie, musí EÚ vytvoriť *zmluvné vzťahy* so svojimi partnermi. V súčasnosti sa neuvažuje o možnosti uzatvoriť s Kosovom plnohodnotnú dohodu o stabilizácii a pridružení. Komisia je však odhodlaná nachádzať inovatívne spôsoby s cieľom zabezpečiť, aby Kosovo bolo schopné v plnej miere využívať všetky nástroje EÚ a aby sa – v závislosti od výsledkov rozhovorov o jeho statuse – v stanovenom čase náležite zapojilo do zmluvných vzťahov s Úniou.

4. HOSPODÁRSKY ROZVOJ

Strednodobá a dlhodobá stabilita Kosova závisí od hospodárskeho rozvoja. Napriek tomu, že od roku 1999 sa dosiahol pokrok, Kosovo je i naďalej najchudobnejším regiónom západného Balkánu. Jeho 1,9 milióna obyvateľov má veľmi nízky HDP, okolo 1000 EUR na obyvateľa. Podľa údajov Štatistického úradu Kosova z roku 2003 sa miera nezamestnanosti pohybuje na úrovni 50 %. Hospodárstvo Kosova by potrebovalo vykázať rýchle tempo rastu v dlhodobom meradle, aby došlo k zvýšeniu životnej úrovne a zníženiu chudoby a nezamestnanosti. Kosovu sa však nepodarilo dosiahnuť požiadavku takéhoto hospodárskeho rastu. Je nepochybné, že neistota ohľadom budúceho statusu Kosova predstavuje vážnu prekážku v jeho hospodárskom rozvoji; jeho hospodárske problémy však nie je možné odkladať až do vyriešenia otázky jeho statusu.

4.1. Oživenie hospodárskeho rastu Kosova

Hlboko zakorenené hospodárske a sociálne problémy Kosova predstavujú komplikované úlohy pre dočasnú misiu Organizácie spojených národov v Kosove (najmä pre štvrtý pilier) a dočasné inštitúcie samosprávy. Riešenie hospodárskych priorít stanovených v implementačnom pláne na dosiahnutie štandardov pre Kosovo (Kosovo Standards Implementation Plan) a v európskom partnerstve si vyžaduje ich užšiu spoluprácu.

V prípade potreby poskytne Komisia politické poradenstvo, technickú pomoc a finančnú podporu s cieľom:

- podporovať vládu pri príprave *rozvojového plánu pre Kosovo* a pre vytvorenie udržateľného finančného rámca vo forme *rámca strednodobých výdavkov*

(Medium Term Expenditure Framework - MTEF), ktorý je nevyhnutný na konzistentné plánovanie rozpočtov a na odvrátenie neudržateľného rozpočtového schodku. Rámec strednodobých výdavkov by mal skonsolidovať finančné potreby príslušných ministerstiev a verejných podnikov (vrátane investícií vymedzených v pláne verejných investícií). Mal by sa vytvoriť v rámci úzkej spolupráce s MMF a Svetovou bankou.

- naďalej podporovať dovŕšenie mandátu Kosovskej porúčnickej agentúry (Kosovo Trust Agency) na *privatizáciu podnikov v kolektívnom vlastníctve*, aby sa aktíva mohli začať rýchlo produktívne využívať. Komisia bude taktiež podporovať začlenenie a reštrukturalizáciu *podnikov vo verejnom vlastníctve*, predovšetkým verejných služieb. Je potrebné zabezpečiť odporúčania, ktoré sú výsledkom auditov týchto podnikov, a rýchlo ukončiť prebiehajúce vyšetrovania vykonávané Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF)/Úradom OSN pre služby vnútorného dohľadu.
- podporovať vytváranie *priaznivejšieho prostredia pre súkromný sektor*, a to najmä *podporou rozvoja malých a stredných podnikov* (MSP). Od roku 2003 sa Kosovo zaviazalo dodržiavať zásady Európskej charty pre malé podniky, ale jeho schopnosť implementovať chartu i naďalej obmedzujú jeho rozpočtové a administratívne problémy. Je potrebné viac napredovať aj v rozvoji financovania MSP, služieb na podporu obchodu, moderných, rýchlych a nenákladných systémov registrácie a udeľovania licencií, vzdelávania v oblasti podnikania, a špecializovanej infraštruktúry na presadzovanie podnikania. Týmto snahám by napomohlo prijatie strednodobej stratégie pre MSP.
- pomôcť Kosovu prehodnotiť *vnútorné finančné a vonkajšie auditové politiky* v súlade s medzinárodnými normami a najlepšimi postupmi uplatňovanými v EÚ.
- naďalej pomáhať UNMIK a dočasným inštitúciám pri harmonizácii právnych predpisov a postupov v oblasti colnej politiky a zdaňovania s normami a najlepšimi postupmi EÚ. Poskytovať podporu ministerstvu financií a hospodárstva pri budovaní kapacít na tvorbu fiškálnej a daňovej politiky a pri zlepšovaní systému vyberania daní, najmä dane z pridanej hodnoty.
- naďalej poskytovať pomoc pri rozvoji *udržateľného a koherentného systému štatistiky*, a to za podpory EUROSTATU, predovšetkým prostredníctvom budovania kapacít Štatistického úradu Kosova na vedenie národných účtov. Komisia bude tiež dôkladne sledovať *prvé sčítanie obyvateľstva, domov a bytov v Kosove*. V tomto snažení musia orgány dôsledne preskúmať harmonogram a prípravné kroky sčítania, aby zabezpečili, že bude vierohodné a vykonané v súlade s medzinárodnými štandardmi. Zvýšená pozornosť zameraná na sčítanie by nemala narušiť snahy štatistického úradu o vytvorenie národných účtov.

4.2. Napredovanie smerom k úplnej integrácii Kosova do regionálneho hospodárstva

Podľa rezolúcie BR OSN č. 1244 patrí účasť Kosova na regionálnych fórach a rokovaníach o medzinárodných zmluvách do pôsobnosti dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove, ktorá koná v mene dočasných inštitúcií samosprávy. Je však potrebné, aby sa príslušné ministerstvá zúčastňovali týchto

iniciatív, aby vláda Kosova bola v plnej miere schopná plniť svoje záväzky podľa ústavného rámca samosprávy (Constitutional Framework for Self-Government).

Obchod. Komisia bude naďalej pomáhať Kosovu, aby čo najlepšie využívalo *autonómne obchodné opatrenia ES*⁴, a to predovšetkým podporou obchodnej a colnej politiky, zdravotných a fytosanitárnych požiadavok a štrukturálnych reforiem, ktoré majú zlepšiť vývoznú základňu. V patričnom čase môže Komisia prehodnotiť podmienky uplatňované na dovoz textílií s pôvodom v Kosove.

Komisia bude naďalej podporovať dočasnú misiu Organizácie spojených národov v Kosove v jej prísľube otvoriť rokovania o bilaterálnych dohodách o voľnom obchode so susedskými štátmi, ktoré o to prejavia záujem, a implementovať tieto dohody – pri náležitom zohľadnení finančných obmedzení – v rámci *Memoranda Paktu stability o liberalizácii a podpore obchodu v juhovýchodnej Európe*. Tým sa Kosovu umožní požívať výhody z liberalizácie obchodu v regióne.

Životné prostredie. Komisia bude povzbudzovať účasť Kosova na súčasných *regionálnych environmentálnych iniciatívach*, ako sú regionálny program environmentálnej obnovy (Regional Environmental Reconstruction Programme – REREP) a siete pre dodržiavanie a presadzovanie zásad životného prostredia v rámci prístúpenia (Environmental Compliance and Enforcement Network for Accession – ECENA).

Energie. Vďaka svojej geografickej polohe v srdci Balkánu a bohatým zásobám uhlia môže Kosovo potencionálne zohrávať významnú úlohu v rozvoji *regionálneho trhu s energiou*. Pomocou najmodernejšej čistej uhoľnej technológie na výrobu elektrickej energie by sa mohla využiť komparatívna výhoda Kosova. Vzhľadom na predpokladané nedostatky v dodávkach elektrickej energie v regióne sú vyhliadky na rozvoj v tejto oblasti sľubné – v závislosti od komplexného posúdenia vplyvu na životné prostredie. Komisia pomôže ministerstvu energetiky vytvoriť stratégiu, ktorá bude stavať na komparatívnych výhodách Kosova.

Komisia zabezpečila účasť dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove zastupujúcej Kosovo na zmluve o založení energetického spoločenstva pre juhovýchodnú Európu (Treaty establishing the Energy Community for South East Europe), ktorá sa má uzatvoriť v tomto roku. Komisia sa bude usilovať zaistiť, aby Kosovo malo zastúpenie vo všetkých orgánoch, ktoré zohrávajú úlohu v rámci reformy trhu s energiami a reformy regulačných funkcií týkajúcich sa Kosova.

Doprava. Regionálne iniciatívy, ako sú *implementácia memoranda o porozumení o rozvoji základnej regionálnej dopravnej siete v juhovýchodnej Európe*, ktorú za Kosovo podpísala dočasná misia Organizácie spojených národov v Kosove (UNMIK), zahŕňajú rozvoj dopravy v Kosove.

Letectvo. Európska komisia zapojila Kosovo do nedávno začatej iniciatívy, ktorá rozširuje *jednotné európske alebo a spoločný európsky vzdušný priestor na západný Balkán*.

Telekomunikácie. Odvetvie elektronickej komunikácie zohráva vo všeobecnom hospodárskom rozvoji dôležitú úlohu. Kosovo sa bude úzko začleňovať do

4

Nariadenie Rady (ES) č. 2007/2000

regionálnych iniciatív s cieľom prípravy na prijatie *acquis* v oblasti elektronickej komunikácie.

Na účely monitorovania pokroku nadviaže Komisia pravidelný dialóg s orgánmi Kosova o hospodárskych záležitostiach, ktorý sa bude uskutočňovať v rámci stretnutí monitorovacieho mechanizmu v rámci stabilizačného a asociačného procesu.

5. BUDOVANIE INŠTITUCIONÁLNYCH KAPACÍT

Európska perspektíva sa musí stať integrálnou súčasťou všetkých kosovských politík. Dôležitým krokom vpred bolo zriadenie *úradu pre procesy európskej integrácie* (European Integration Processes Office) v rámci úradu predsedu vlády, a to za podpory zo strany EÚ. Tento úrad úzko spolupracuje s európskym integračným úradom dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove a úradom strategického koordinátora v pôsobnosti osobitného zástupcu generálneho tajomníka. Pozitívnym vývojom sú tiež plány na zriadenie *výboru pre európsku integráciu* v rámci kosovského zhromaždenia.

5.1. Spolupráca s inštitúciami s cieľom priblížiť ich k európskym normám

Hlavnou úlohou Kosova bude vybudovať plne funkčnú administratívu, ktorá bude schopná uspokojiť potreby občanov. Reforma verejnej správy je potrebná vo všetkých oblastiach.

EÚ pomáha dočasnej vláde zvýšiť zodpovednosť a povinnosť ministerstiev skladať účty v ich súčasných sférach kompetencie. V roku 2005 prispeje Komisia k implementácii projektu na hodnotenie kapacity Kosova. Od roku 2006 budú môcť odborníci z členských štátov EÚ vďaka twinningovým projektom pôsobiť v pozíciách poradcov pri jednotlivých inštitúciách.

Pokrok v oblasti spravodlivosti, slobody a bezpečnosti je kľúčový pre dodržiavanie zásad zákonnosti, ľudských práv a práv menšín, ako aj pre hospodársky vývoj. Ovplyvňuje pokrok Kosova v mnohých oblastiach. Životne dôležitý je boj proti organizovanému zločinu a korupcii. Do bližšieho objasnenia plánov dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove na budúci prenos právomocí v oblasti hospodárskeho rozvoja (vrátane colnej politiky), polície a súdnictva vymedzila Komisia finančné prostriedky na pomoc miestnym inštitúciám pri príprave na zvládnutie nových úloh v týchto oblastiach.

Úrad pre výmenu informácií o technickej pomoci (TAIEX) bude pomáhať dočasnej vláde s cieľom zvýšiť jej kapacitu pri prijímaní návrhov právnych predpisov v súlade s normami EÚ a v súvislosti s ich implementáciou a presadzovaním. Komisia bude taktiež financovať zriadenie regionálnej školy vyššieho vzdelávania v oblasti reformy verejnej správy a tým poskytne zamestnancom verejnej správy v Kosove príležitosť využívať vzdelávacie programy spolu s ich partnermi v iných miestach regiónu.

Okrem toho kľúčovým prvkom demokratizačného procesu je rozvoj slobodných, nezávislých a profesionálnych médií. Európska komisia bude v spolupráci s Radou Európy sledovať dodržiavanie európskych noriem v oblasti médií.

5.2. Podpora misie Organizácie Spojených národov v Kosove

Európska únia bude naďalej významne politicky a finančne podporovať dočasnú misiu Organizácie spojených národov v Kosove, a to predovšetkým prostredníctvom financovania štvrtého piliera. Výkonnosť tohto piliera sa zlepší po vyjasnení postavenia a úloh Európskej komisie a dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove v rámci tohto piliera po schválení ústredím OSN. Na základe tohto mandátu bude osobitný zástupca generálneho sekretára priamo veliť operáciám tohto piliera podľa rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244. Tým sa zvýši efektívnosť štvrtého piliera a zároveň to pomôže spolupráci s ďalšími piliermi dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove a vládou Kosova.

5.3. Budúca prítomnosť EÚ v Kosove

Od posilnenia prítomnosti EÚ v Kosove v roku 2004 dochádza k užšej spolupráci vedúceho kancelárie Európskej komisie a osobného zástupcu vysokého predstaviteľa/generálneho sekretára s Európskou agentúrou pre obnovu a členskými štátmi EÚ.

Na zasadnutí 21. a 22. februára vyzvala Rada pre všeobecné záležitosti vysokého predstaviteľa/generálneho sekretára a Komisiu, aby sa zaoberali otázkou budúceho zapojenia EÚ v strednodobom horizonte. Záujmom Komisie v rámci týchto úvah je zabezpečiť smerovanie a integráciu budúcej medzinárodnej prítomnosti takým spôsobom, aby nenahrádzala miestne orgány a aby uľahčila pokrok Kosova v stabilizačnom a asociačnom procese. Tieto úvahy musia zahŕňať finančné dôsledky na rozpočet Spoločenstva.

6. FINANČNÁ POMOC

Kosovo potrebuje značnú pomoc tak v oblasti budovania inštitúcií ako aj v oblasti financií, a to predovšetkým pokiaľ ide o údržbu infraštruktúry a investície. Kosovo sa vzhľadom na svoju zlú finančnú situáciu bude musieť v strednodobom horizonte aj naďalej spoliehať na poskytovanú podporu. Ak chce Komisia naplniť svoje politické aspirácie, bude musieť zabezpečiť tomu zodpovedajúci príliv financií. Kosovu sa v rokoch 2005 - 2006 poskytne pomoc v podobe ďalších 114 miliónov EUR z prostriedkov *Programu Spoločenstva pre pomoc pri obnove, rozvoji a stabilizácii* (CARDS). Táto pomoc sa v súčasnosti zameriava na budovanie inštitúcií, predovšetkým na implementáciu štandardov pre Kosovo.

V roku 2007 sa nariadenie CARDS nahradí nariadením o nástroji predvstupovej pomoci (IPA). Účelom nariadenia IPA je podporovať pokrok regiónu smerom k pristúpeniu. Prostredníctvom tohto nástroja bude možné flexibilne reagovať na vznikajúce potreby. Komisia bude mať tiež k dispozícii ďalšie nástroje Generálneho riaditeľstva pre vonkajšie vzťahy, aby mohla reagovať na ďalší vývoj.

Technická pomoc a budovanie inštitúcií sú síce dôležité, ale samy o sebe nepostačujú na podporu hospodárskeho rozvoja. Potrebné sú tiež základné investície v oblasti infraštruktúry.

Komisia je pripravená preskúmať možnosť udeliť Kosovu mimoriadnu *rozpočtovú pomoc*, v spolupráci s MMF, Svetovou bankou a bilaterálnymi darcami. Táto pomoc bude závisieť od zhodnotenia potrieb, ktoré bude vychádzať z rámca strednodobých výdavkov a pokroku štrukturálnych reforiem.

V úzkej spolupráci so štvrtým pilierom dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove a dočasnými inštitúciami samosprávy podnikne Komisia činnosti zamerané na stimuláciu investícií v Kosove, ktoré budú spočívať v mobilizácii medzinárodných finančných inštitúcií - predovšetkým Európskej investičnej banky - ako aj darcov a medzinárodných investorov. Členské štáty EÚ a Multilaterálna agentúra pre investičné záruky by tiež mohli pomôcť pri budovaní dôvery investorov prostredníctvom ustanovení *schém investičných záruk*.

Podstatný význam bude mať aj zlepšenie *koordinácie darcov*. Dočasné inštitúcie by mali upustiť od prístupu založeného na izolovaných projektoch a osvojiť si taký prístup, ktorý zohľadňuje verejný sektor v jeho celistvosti, a tým vytvára dlhodobější horizont na prípravu štúdií a posudzovanie životaschopnosti, rizika a udržateľnosti. Dočasná vláda by mala prevziať iniciatívu v dialógu s darcami s cieľom zapojiť prijímajúcich partnerov a inštitúcie, ako aj zabezpečiť náležité zváženie kapacít pre využitie pomoci. Podmienenosť určitými referenčnými kritériami výkonnosti a reformami zohrá v budúcnosti ešte dôležitejšiu úlohu.

7. KOSOVO A REGIÓN: SPOLOČNÉ KROKY SMEROM K EURÓPE

V dôsledku úzkych väzieb medzi stabilitou Kosova a stabilitou susediacich krajín je budúcnosť Kosova kľúčom k celkovému úspechu politiky EÚ na Balkáne. Kosovo sa musí stať konštruktívnym partnerom na západnom Balkáne, ktorý nebude ohrozovať bezpečnosť alebo prosperitu regiónu. Závazku a pomoci Kosovu zo strany EÚ musí zodpovedať hlboké odhodlanie dočasných inštitúcií samosprávy spravovať krajinu náležitým spôsobom a vytvoriť vyhovujúcu administratívnu spoluprácu so susednými krajinami v záujme zníženia ohrozenia verejnej bezpečnosti a podpory legálnej cezhraničnej hospodárskej činnosti v regióne.

7.1. Podpora regionálnych iniciatív

EÚ podporuje regionálne iniciatívy v širokom spektre oblastí prostredníctvom regionálneho programu CARDS. Od roku 2005 bude Komisia presadzovať organizovanie regionálnych akcií v Kosove a bude povzbudzovať partnerov z EÚ a západného Balkánu, aby v plnej miere zapojili Kosovo do ďalších regionálnych iniciatív. Prvou takou iniciatívou bude v roku 2005 usporiadanie regionálneho koordinačného stretnutia *Európskej charty pre malé podniky* v Prištine 27. až 29. apríla.

7.2. Priblíženie Európy ku kosovskému ľudu

Je potrebné ukončiť izoláciu Kosova a zabezpečiť, aby sa jeho obyvateľstvo stalo integrálnou súčasťou európskej rodiny. Občianska spoločnosť Kosova potrebuje nadviazať širšie kontakty so spoločnosťou v iných častiach Európy. To by sa dalo dosiahnuť pomocou členských štátov, ktoré by mohli zohrať kľúčovú úlohu

prinajmenšom tak, že zvýšia kapacitu konzulárnych úradov na účely vybavovania žiadostí o udelenie víz, aby sa urýchlilo rozhodovanie o udeľovaní víz.

Kosovo má najmladšie obyvateľstvo v Európe. Práve jeho mladé obyvateľstvo predstavuje z hľadiska hospodárskeho rozvoja, ako aj medzilidského zmierenia, jeho hlavný kapitál, avšak jeho zúročenie si vyžaduje väčšiu pomoc pri reformách v oblasti vzdelávania. Komisia otvorila v Prištine kanceláriu programu vysokoškolského vzdelávania TEMPUS a povzbudzuje kosovských študentov, aby si podávali prihlášky na magisterské kurzy *Erasmus Mundus* v EÚ.

7.3. Podpora návratu vyhnanecov a udržateľnosť menšín

Etnicky motivované násilie je absolútne neprijateľné. Nepokoje z marca roku 2004 sa už nikdy nesmú opakovať. Jadrom politických podmienok EÚ je vytvorenie stabilnej, bezpečnej a multietnickej spoločnosti v Kosove. Ešte je potrebné podniknúť množstvo krokov, kým sa Kosovu podarí vytvoriť spoločnosť, ktorá bude bezvýhradne rešpektovať všetkých ľudí bez ohľadu na ich etnický pôvod. Úrad pre návraty a komunity v rámci dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove (The UNMIK Office of Returns and Communities) musí rozvíjať systém trvalého návratu a lepšie podmienky pre všetky komunity Kosova, a to v úzkej koordinácii s novozaloženým ministerstvom pre návraty a komunity (Ministry of Returns and Communities), dočasnými inštitúciami samosprávy a ostatnými zainteresovanými stranami, ako sú Vysoký komisár Spojených národov pre utečencov a medzinárodní darcovia. Komisia tiež úzko spolupracuje s Radou Európy s cieľom pomôcť kosovským orgánom pri *obnove kultúrnych a náboženských pamiatok*.

7.4. Vzťahy s Belehradom

Európska únia dala jasne najavo, že jedinou cestou vpred je otvorený a konštruktívny dialóg medzi Belehradom a Prištinou. „Priamy dialóg“ bol otvorený v októbri roku 2003 a prvé stretnutia pracovných skupín pre energetiku a nezvestné osoby sa uskutočnili začiatkom marca roku 2004. Násilnosti, ktoré však nasledovali, zabrzdili tento pozitívny začiatok. Tieto stretnutia sa teraz opätovne začnú a EÚ ustanoví osobu, ktorá bude predsedáť pracovnej skupine pre energetiku.

EÚ dôsledne vyzýva všetky komunity, aby sa v plnej miere zapájali do dočasných inštitúcií samosprávy, ak sa chcú uistiť, že sa bude venovať pozornosť ich oprávneným záujmom. Vodcovia kosovských Srbov by mohli konštruktívnym spôsobom prispieť k reforme miestnej samosprávy a k bezpečnosti a voľnému pohybu. Tiež by mali zohrávať pozitívnu úlohu v opätovnom začatí dialógu s Belehradom a zainteresovať Belehrad do otázky budúcnosti Kosova.

EÚ opätovne uistila Belehrad, že rozhodnutie o statuse Kosova nebude prekážať jeho integračným ambíciám. V skutočnosti by konštruktívne zapojenie sa do riešenia kosovskej otázky Belehradu uľahčilo cestu do Európskej únie. Belehrad aj Priština by mali využiť veľkú príležitosť, ktorú im poskytuje spoločná európska perspektíva, aby tak našli základ pre dialóg a spoluprácu.

8. ZÁVERY

Týmto oznámením sa Komisia zaväzuje: 1) venovať pozornosť špecifickej situácii a konkrétnym potrebám Kosova v záujme jeho pokroku v stabilizačnom a asociačnom procese, 2) naďalej mobilizovať svoje zdroje a podporovať tak budúcnosť zameranú na rozvoj Kosova a jeho reformné potreby a 3) aktívne sa zapájať do konzultácií na vysokej úrovni s hlavnými medzinárodnými činiteľmi s cieľom vytvoriť koordinovaný politický prístup ku Kosovu.

Komisia zamýšľa prispieť k implementácii rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244 tým, že bude podporovať dočasné inštitúcie samosprávy, aby vykonávali správu verejných vecí v Kosove efektívne a aby sa za tento výkon politicky zodpovedali. Okrem toho bude Komisia úzko spolupracovať s generálnym sekretárom/vysokým predstaviteľom a predsedníctvom v zmysle požiadavky Rady pre všeobecné záležitosti z 21. a 22. februára. V rámci príslušných orgánov, ktoré budú viesť rokovania o statuse Kosova, bude Komisia aj naďalej prispievať k tomu, aby sa európska perspektíva pre Kosovo stala uskutočniteľnou realitou.

S cieľom nanovo podnietiť zapojenie sa EÚ do kosovskej otázky a úspešne implementovať činnosti opísané v tomto oznámení, sa musia z rozpočtu ES vyčleniť primerané finančné zdroje. Takisto musia členské štáty zvýšiť svoje úsilie na bilaterálnej úrovni. Komisia vyzýva OSN, aby potvrdila schválený mandát štvrtého piliera dočasnej misie Organizácie spojených národov v Kosove.

Komisia bude aj naďalej pomáhať Kosovu pri naplňaní jeho európskych snáh za predpokladu, že kosovski predstavitelia preukážu jasné odhodlanie dodržiavať demokratické princípy a ľudské práva, zabezpečovať ochranu menšín a zákonnosť, uskutočniť trhovú hospodársku reformu a rešpektovať hodnoty, na ktorých spočíva Európska únia⁵. Napokon, budúcnosť Kosova je v rukách jeho obyvateľov. Tí by mali vynaložiť všetko úsilie, aby zabezpečili implementáciu štandardov pre Kosovo, ktoré sú zásadnými predpokladmi pre to, aby sa ich cieľ, ktorým je európska integrácia, stal skutočnosťou.

⁵ Ako bolo vyjadrené v podmienkách SAP pre západný Balkán na zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti v apríli 1997.